

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

86 Corrigito, doceas, des: sed non turpibus ullis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

characteribus. Verum in ipsa Colonia, duabus Parisiensibus, & codicibus Vaticanis legitur, quemadmodum apud Gratianum.

C. IV. *De eodem.*
Item ex concilio Carthaginensi s. cap. 3.

Vm a de quorundam clericorum, quamvis erga uxores proprias incontinentia referretur, placuit Episcopos, & presbyteros, & diaconos secundum priora statuta etiam ab uxoribus continere, quod nisi fecerint, ab ecclesiastico removeantur officio: ceteros autem clericos ad hoc non cogi, sed secundum uniuersumque ecclesiam consuetudinem observari debere.

Debere In codicibus impressis huc sequuntur, contra Martinum Papa [si lector viduam duxerit] ut supra legitur. Sed illud, ubi necessitas urget. Quae sunt expuncta, quae in vetustis codicibus, aut non habentur, aut sunt ascripta in margine.

3 pars. Similiter, quod monachus Episcopos esse iubetur, etiam ad reliquos ordines ecclesiasticos derivari oportet.

C. V. *Laica sit tantum communione contentus clericus, viduam, aut facundiam duxens uxorem.*

Unde Syricus Papa Himerio Tarracanen. Episcopo, epist. 1. cap. 11.

Quisquis clericus, aut viduus, aut certe secundam conjugem duxerit, omni ecclesiastica dignitate privilegio mox nudetur, laica sibi tantum communione concessa. Quam ita demum poterit possidere, si nihil potest, propter quod hanc perdat, admittat.

4 pars. Presbyterius, verò nomen, quoniam a senectute sit scriptum, magis tamen naturam indicat sapientiam, quam canonicam corporis.

C. VI. *Presbyteri seniores dicuntur non tantum aetate, quam sapientia.*

Unde Anacleus ad Episcopum Italiae, epist. 2.

Porro a Moyse praecipitur, ut eligat presbyteros [id est, seniores.] Unde & in proverbis * dicitur. [Gloria senum canities] haec verò canities sapientiam designat, de qua scriptum est. [Canities hominum prudentia est.] Cumque nongentos amplius annos ab Adam usque ad Abraham, vixisse homines legimus, nullus alius prius appellatus est presbyter, id est, senior, nisi Abraham, qui multo paucioribus vixisse annis vincitur. Non ergo propter decrepita senectutem, sed propter sapientiam presbyteri nominantur.

DISTINCTIO LXXXV.

Hospitalitas vero usque adeo Episcopi est necessaria, ut si ab ea inveniatur alium, iure prohibeantur ordinari.

C. I. *Hospitalitatem nesciens non fiat Episcopus.*

Unde Gregorius scribit Ioanni Episcopo, lib. 12. epist. 6.

Archidiaconum & Florentinum ecclesiae Anconitanae, qui ad Episcopatum fuerat electus, scriptura quidem sacre scientiam habere, sed ita etatis senio iam confectum accepimus, ut ad regimini officium non possit assurgere: adicientes etiam ita illum tenacem existere, ut in domo eius amicus ad charitatem nunquam introeat. Rusticus autem diaconus eiusdem ecclesiae, qui similiter electus fuerat, vigilans quidem homo dicitur, sed, quantum asseritur, psalmos ignorat. Florentinum vero diaconum Ecclesiae Ravennatis, qui ab omnibus electus dicitur, sollicitum esse novimus, sed

a. In eod. cap. 25. In Africa, cap. 37. distinct. 32. c. placuit.
b. al. propria. c. Anselm. lib. 3. c. 7. Ivo p. 6. c. 31. d. Anselm. lib. 7. cap. 6. Boet. lib. 2. c. 5. Ivo p. 6. c. 31. * Proverb. 20. e. al. hic.
f. Iuan. Diacon. lib. 3. cap. 11. g. al. Florentinum, al. Florentinum archidiaconum.

qualis sit interius, omnimò non scimus. Ideoque fraternitas tua una cum fratre & Coepiscopo nostro Armenio supra scriptae ecclesiae Anconitanae visitatore illuc festinet accedere, & diligenter de moribus a singulorum requirere, si de nullo sibi sunt eximine cogit, quod eos ad hoc officium vetet accedere. Pariter etiam requirendum est, si hoc, quod de praefato archidiacono dictum est, quia nunquam amicus domum eius ingressus est, si ita se veritas habeat, & utrum ex necessitate, an ex tenacitate talis sit; aut si ita senex est, ut ad regendum non possit assurgere, vel si tactis sacrosanctis Evangeliiis (sicut nobis nunciatum est) iurjurandum praebuerit, nunquam se ad Episcopatum accedere. Sed & de Rustico diacono, quantos Psalmos minus teneat, perscrutandum est. Florentio autem diacono Ravennati, si nullum, sicut dicimus, crimen est, quod obstat, apud Episcopum eius agi necesse est, ut ei debeat cessionem concedere: non tamen ex nostro mandato, vel dicto, ne contra suam voluntatem eum cedere videatur.

DISTINCTIO LXXXVI.

Diligentem autem Episcopum oportet esse, ne inferiorum culpa in eum resundatur, qui dovendi officium accipit, quod exequi nescit, vel negligit.

C. I. *Negligentia rectorum imputatur culpa inferiorum.*

Unde Leo Episcopus scribit Aquilegensi Episcopo, epist. 7. c. 8. §. 1. Jun. 86.

Inferiorum a culpa ordinum, ad nullos magis referenda sunt, quam ad desides, negligentesque rectores: qui multam saepe nutriunt pestilentiam, dum austeriorem i dissimulant adhibere medicinam.

Austeriorem Sic legitur in epistola 14. Verum in epistola tertius eiusdem Leonis legitur, necessariam. Reliqua utrobique eadem sunt.

C. II. *Homines sunt diligendi, peccata odio habenda.*

Item Leo Episcopus Rustico Narbonensi Episcopo, epist. 90. §. 2. in princip.

Odio habeantur peccata non homines: corripiantur tumidi; tolerantur infirmi: & quod in peccatis severius castigari necesse est, non facientis pieclatur animo, sed medentis.

C. III. *Qui negligit emendare quod valet, facientis culpam habet.*

Item Ioannes VIII.

Facientis a culpam proculdubio habet, qui quod potest corrigere, negligit emendare. Scriptum est, quippe est [Non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus] participes iudicantur. Et e libat Domino prospera, qui ab afflictis pellit adversa. Et negligere, cum possis deturbare perverios, nihil aliud est, quam fovere. Nec caret serupulo confessionis occultae, qui manifestò facinori desinit obviare. Et probat odisse vitia, qui condemnat errantes. Nec reliquit sibi locum deviandi, qui non pepercit excedenti. Et primus innocentiae gradus est vidisse nefanda. Et latum pandit delinquentibus aditum, qui iungit cum pravitate consentium. Et nihil prodest alicui non puniri proprio, qui puniendus est alieno peccato.

Capitulum hoc ex variis sententiis hinc inde collectis confectum est: quarum prima usque ad v. emendare, sumpta est ex epistola beati Gregorii 11. 4. lib. 7. indist. 2. Theodorici & Theoberto Regibus Francorum.

a. al. de vita & moribus. b. al. renatitate. c. al. concedere. in recentioribus editionibus. d. Anselm. lib. 6. cap. 115. e. Gregor. lib. 7. reg. epist. 11. 2. indist. 2. f. Rom. 3. g. Pelagius 2. epist. 3. Eleutherius sup. dist. 23. c. error. 2. q. 7. negligere. §. 2. q. 3. c. qui potest. Ivo p. 6. cap. 115.

2 pars. Si aſſens in corripendo quis modum exceſſerit, non a ſubditis, ſed a Domino veniam petat.

C. IV. ¶ Veniam a ſubditis non petat, qui corripendo modum exceſſerit.

Unde Auguſtinus de vita 1 clericorum.

Quando a neceſſitas diſciplinæ, minoribus coſtrendis dicere vos verba dura compellit, ſi etiam ipſi b modum vos exceſſiſſe ſentitis, non à vobis exigitur, ut ab eis veniam poſtuletis: ne apud eos, quos oportet eſſe ſubjectos, dum nimia ſervatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda eſt venia ab omnium Domino, qui novit etiam eos, quos plus juſto forte corripitis, quanta benevolentia diligatis.

1 ¶ De vita] Inter opuscula B. Auguſtini anno Domini 142.

Parva impreſſa ſunt tres ſermones de communi vita clericorum, ex quibus vulgatis tomis operum B. Auguſtini, tomis decimo referuntur duo ſub numero 52. Et 53. ad fratres in eodem. Tertius autem cum epistoſta 109. omnino convenit, ſed qua in epistoſta diriguntur ad monachos, in ſermone diriguntur ad viros. Ex iſtis tribus ſermonibus de communi vita clericorum multa capita accepit Gratianus (ut ſuis locis notabitur) & hoc quidem ex tertio.

3 pars. In doctrina vero ſacra ſcriptura auctoritatem debet Episcopus preſervare, non ſecularium literarum peritiam oſtentare. Nomen enim Episcopali officio eſt grammaticam exponere, ne laudes lovis perſonen ore pontificis.

C. V. ¶ Sacram ſcripturam, non grammaticam debet Episcopus exponere.

Unde Gregorius ſcribit Deſiderio Episcopo, lib. 9. epiſt. 44.

Cum e multa nobis bona de veſtris fuiſſent ſtudiis auantiata, ita cordi noſtro nata eſt letitia, ut negare ea, que ſibi fraternitas veſtra concedenda poſcepit, minime valeremus. Sed poſt hoc pervenit ad nos (quod ſine verecundia memorare non poſſimus) fraternitatem tuam Grammaticam quibusdam exponere. Quam rem ita moleſte ſuſcepimus, ac ſumus vehementius aſpernati, ut ea que prius diſta fuerint, in gemitum & triſtitiã vertereamus: quia in uno ſe ore cum lovis laudibus Chriſti laudes non capiunt. Et quam grave, nefandumque ſit Episcopis, canere, quod nec laico religioſo conveniat, ipſe conſidera.

4 pars. Liberalem quoque neceſſitatem patientibus ſacerdotem eſſe oportet: alia autem vacuum portabit nomen Episcopi.

C. VI. ¶ Sine liberalitate inane portatur nomen Episcopi.

Unde Gregorius ſcribit, lib. 5. epiſt. 29. ſeu cap. 129. Secundino ſervo Dei inter cetera.

Fratrem noſtrum Marinianum Episcopum verbis, quibus vales excita: quia obdormiſſe cum ſuſpicor. & infra. ¶ Dic ergo ei cum loco muret & mentem. Non ſibi credat ſolam lectionem, & orationem ſufficere, ut remotus ſtudeat federe, & de manu minime fructificare: ſed largam manum habeat, neceſſitatem patientibus concurret, alienam inopiam ſuam credat: quia ſi hæc non habet, vacuum Episcopi nomen tenet.

5 pars. In ipſa autem liberalitate modus adhibendus eſt rerum & perſonarum: rerum ut non omnia uni, ſed ſingulis quadam præſentur, ut pluribus prodeſſe poſſimus, iuxta illud Prophetæ e [Diſperſit, dedit pauperibus:] perſonarum, ut primum juſtis, deinde peccatoribus: quibus tamen dare prohibemur, non quia homines ſunt, ſed quia peccatores.

C. VII. ¶ Immense peccatum eſt res ſuas donare hiſtrionibus.

Unde Auguſtinus traſt. 100. ad c. 16. Ioannis.

a Ivo part. 6. c. 284. b In ipſiſ. orig. c Burch. lib. 1. c. 97. Ivo part. 4. cap. 161. & p. 5. c. 199. d Supra diſtinctione 37. cap. 6. e Pſal. 111.

Donare * res ſuas hiſtrionibus vitium eſt immane, non virtus. Et ſciſtis de talibus quam ſit frequentifama cum laude: quia ſicut ſcriptum eſt, ** [laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ, & qui iniqua gerit, benedicitur.]

C. VIII. ¶ Graviter delinquant, qui venatori aliquid donant.

Item in Pſal. 102. ad verſ. [Faciem miſericordias.]

Qui a venatoribus donant, quare donant? dicat mihi, quare donant venatori? Hoc in illo amant, in quo nequiſſimus eſt, hoc in illo paſcunt, hoc in illo ſuſtinent: ipſam nequitiam publicam eſt ſpectaculum omnium. Qui donant hiſtrionibus, qui donant aurigis, qui donant meretricibus, quare donant? numquid non & ipſi hominibus donant? Non tamen ibi attendunt naturam operis Dei, ſed nequitiam operis humani.

C. IX. ¶ De eodem. Idem ibidem paulo inferius.

Qui a venatoribus donant, non homini donant, ſed parti nequiſſimæ. Nam ſi homo tantum eſſet, & venator non eſſet, non donares: honoras in eo vitium, non naturam.

C. X. ¶ De eodem. Idem in Pſ. 147.

Vident e homines venatorem, & delectatur: vix mioris, ſi non ſe correxerint. Qui enim vident venatorem, & delectantur, videbunt Salvatorem, & contriſtabuntur.

C. XI. ¶ De eodem.

Item Hieronymus ſ in Pſ. 90. ad verſ. [Sperabo in Domino.]

Sau g venator erat, quoniam peccator erat. Et peccatus non invenimus in ſcripturis ſanctis ſanctum quem venatorem, picatores invenimus ſanctos.

C. XII. ¶ De eodem.

Item Ambroſius in homilia 33. de Quadrageſima.

Quid h prodeſt jejunare viſceribus, & luxuriare in venatoribus? abſtinere cibis, errare peccatis?

C. XIII. ¶ De eodem.

Idem ibidem paulo inferius.

AN putaris aliorum jejunare, fratres, qui primo deliculo non ad eccleſiam vigilat, non beatorum martyrum loca ſancta perquirat, ſed ſurgens congregat vulos, diſponit canes, producit falces, ſylvasque pulſtrat? Ferulos, inquam, ſecum pertrahit, fortaſſe magis ad eccleſiam feſtinantes: & voluptatibus ſuis peccata accumulata aliena, neſciens reum ſe futurum tam de ſuo delicto, quam de perditione ſervorum.

C. XIV. ¶ Qua ſint in liberalitate ſervanda.

Item Ambroſius, lib. 1. de officiis, c. 30.

Non ſatis e iterum benefacere, niſi id ex bono fiat: hoc eſt, ex bona voluntate proficiſcatur. & infra. ¶ Perfecta liberalitas fide, cauſa, loco, tempore commendatur, ut i ſcientem opereris circa domeſticos fidei. Grandis culpa, ſi ſcientem te fidelis egeat, ſi ſcias eum ſine ſuoptu eſſe, fame laborare, arumnam perpeti, qui propter tim egere erubeſcat: ſi in cauſam ecederit, aut captivitatatis ſuorum, aut calumniæ, & non adjuves: ſi ſis in carcere, & poenis, & ſuppliciiis propter debitum aliquod ſtutus exercerietur (nam eſi omnibus debetur miſericordia, tamen juſto amplius) ſi tempore afflictionis ſuæ nihil à te impetret, ſi tempore periculi, quo rapitur ad mortem, plus apud te pecunia tua valeat, quam vita mortuati, non eſt leve peccatum 2.

1 ¶ Non ſatis] Hinc uſque ad c. ſi quid verò, in alio loco.

* Ivo p. 11. c. 284. ** Pſ. 9. a Ivo p. 13. c. 31. b aliam orig. & ſic concepi. c al. publicant. d Ivo ibidem. e Ivo p. 13. c. 32. f Inter opera adſcripta Hieronymo, tom. 1. p. 10. part. 13. c. 33. h Ivo p. 13. c. 24. i Ivo ibidem. k Auguſt. c. 23. Polyc. l. 6. tit. 20. l Gal. 6.

versus Gratiani exemplaribus, & apud Anselmum est unicum caput.

2 ¶ Non est leve peccatum] Verba haec non sunt ibi apud Ambrosium, sed tamen apud Anselmum, & in Polycarpo.

C. XV. ¶ De eodem.
Idem ibidem paulo inferius.

Dominus a non b vult simul effundi opes, sed dispensari, nisi forte, ut Helias, e qui boves suos occidit, & pavit pauperes ex eo quod habuit: ut nulla cura teneretur domestica, sed relicta omnibus indisciplinam se prophetiam daret.

C. XVI. ¶ De eodem.
Idem ibidem continenter.

Est d probanda illa etiam liberalitas, ut proximos seminis tui non despicias, si egere cognoscas. Melius est enim, ut ipse subvenias tuis, quibus pudor est ab aliis sumptum deponere, aut alicui postulare subsidium necessitati: non tamen ut illi ditiores eo fieri velint, quod tu posses conferre inopibus: causam enim i natura praestat, non gratia. Neque enim propterea te Domino dicasti, ut tuos divites facias, sed ut vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras: & pretio miserationis peccata redimas tua. Putant se parum polcere, pretium e tuum quarunt: vitæ tuæ fructum adimere contendunt: & acculant s, quod eos divites non feceris, cum te illi velint æternæ vitæ fraudare mercede.

1 ¶ Causam enim] Apud B. Ambrosium legitur, causa enim praestat, non gratia: atem, apud Anselmum, & in Polycarpo. Sed versus codices Gratiani, & glossa una expressa concordant. Alia eadem unum ex ipso Ambrosio sunt emendata.

C. XVII. ¶ De eodem.
Idem ibidem paulo inferius.

Consideranda g est etiam in largiendo ætas, atque debilitas, nonnunquam etiam verecundia, quæ ingenios prodit natales, ut senibus plus largiaris, qui sibi labore jam non queunt victum quaerere. Similiter & debilitas corporis, & hæc juvenanda promptius: tum si quis ex divitiis cecidit in egestatem: & maxime, si non vitio suo, sed aut latrociniis, aut proscriptioe, b aut calumniis, quæ habebat amisit.

C. XVIII. ¶ De eodem.
Item libro secundo officiorum, c. 21.

Pulchra i etiam i liberalitas est in ipso quoque pauperis dato mensuram tenere, ut abundes pluribus, non conciliandi favoris gratia ultra modum fluere. Quid quid ex affectu puro & sincero promittitur, hoc est decorum: non superfluas ædificationes aggredi, nec prætmittere necessarias. Et maxime sacerdoti hoc convenit, ornate Dei templum honore k congruo, ut etiam hoc cultu aula Domini resplendeat: impenas misericordiae convenientes frequentare: quantum oporteat largiri peregrinis, non superflua, sed competentia, &c. Idem l. ¶ Comptamur alienis calamitatibus, necessitates aliorum, quantum possumus, juvemus, & plus interdum quam possumus. Melius est enim pro misericordia causas praestare, vel invidiam perperit, quam prætere in clementiam, ut nos aliquando in invidiam incidim^o, qui confregimus vasa mystica, ut captivos redimeremus.

1 ¶ Pulchra etiam] Apud B. Ambrosium legitur: pulchra liberalitas erga ipsos quoque pauperes mensuram tenere. Sed apud Anselmum, & in Polycarpo habetur ut apud Gratianum, & adest glossa in voce, dato.

a al. Deus, orig. b Polyc. ibidem. Ansel. ibid. c 3. Regum, 17. d Ansel. ibid. Polyc. ibid. e al. primum. f al. accusat. orig. & sic deinceps. g Polyc. ibid. Ansel. ibid. h al. proscriptioe. i Polyc. ibidem. Ansel. ibid. k decore. orig. l ead. lib. c. 21.

C. XIX. ¶ De eodem.

Idem ad c. Luca, in vers. [Generatio viperarum.]

In a singulis quoque generibus hominum conveniens tribuit Sanctus Baptista Ioannes responsum unum, omnibus, ita: publicanis ne ultra praescriptum exigant: militibus, ne calumniam faciant, ne prædam requirant, docens idcirco stipendia constituta militibus, ne dum sumptus quaeritur, prædo grassetur. Sed hæc & alia officiorum præcepta propria singulorum, misericordia b communis est usus. Ideo commune præceptum omnibus officiis, omnibus ætatibus necessaria, & ab omnibus deferenda. Non publicanus, non miles excipitur, non agricola, vel urbanus, dives & pauper, omnes in commune admonentur, ut conferant non habenti. Misericordia enim plenitudo virtutum est. Et ideo omnibus est proposita perfecta forma virtutis, ne vestimentis, alimentisque suis parcant. Misericordia tamen ipsius pro possibilitate conditionis humana mensura servetur, ut non sibi unusquisque totum eripiat, sed quod habet, cum paupere partiarur.

C. XX. ¶ De eodem.
Idem ad c. 18. Luca.

Ceterum Dei traditio est, ut prius pascas parentes. Nam si iuxta e divinum oraculum contumelia parentis morte luitur, quanto magis fames, quæ morte gravior est? Quo loco insolentem Dominus instruat jactantiam, &c.

C. XXI. ¶ De eodem.
Idem in libro de officiis 1.

Pasce d fame morientem. Quisquis enim pascendo hominem servare poterat, si non pavisti, occidisti.

1 ¶ De officiis] Caput hoc non est inventum apud B. Ambrosium: sed apud Anselmum, & in Polycarpo ex eodem citatur, & Bartholomæus Ursinus Eremita in Malloquio, quod collegit ex Athanasio B. Ambrosii assert hunc locum ex eodem Ambrosio in libro de alendo pauperibus, qui liber hactenus desideratur.

C. XXII. ¶ De eodem.
Item Hieronymus in commentariis ad Galatas, c. 6. in vers. Alter alterius.

Qui clementiam non habet, nec indurus est viscera misericordiae, & lachrymarum, quamvis spiritalis sit, non adimplet e legem Christi.

6 pars. Similiter etiam oportet Episcopum non esse percussorem, id est, non ad vindictam facilem.

C. XXIII. ¶ Ad vindictam Episcopus facili esse non debet.

Unde Gregorius scribit Iovani Episcopo Pannemitanensi, libro undecimo, epist. 49.

Si f quid verò de quoque clerico ad aures tuas pervenerit, quod te iuste possit offendere, facile non credas, nec ad vindictam te res accendat incognita: sed praesentibus seniofibus ecclesiae tuae diligenter est veritas perscrutanda: & tunc si qualitas rei poposcerit, canonica distinctio culpam feriat delinquentis.

C. XXIV. ¶ De quadam Episcopo, qui antequam Missarum solemnem celebraret, die Dominico ad exarandam messem eujusdam profectus est.

Idem Ianuario Episcopo, lib. 6. indict. 2. epist. 1.

Tanta g nequitia ad aures meas de tua senectute pervenit, ut eam nisi adhuc humanitus pensarem, fixa jam maledictione ferirem. Dicitum quippe mihi est, quod Dominico die, priusquam Missarum solemnem celebrares,

a Singuli quoque. orig. b al. misericordia. c Matth. 11. Levit. 20. Exod. 21. d Anselm. lib. 13. cap. 28. Polycarp. lib. 6. tit. 20. D. T. 2. 2. g. 32. ar. 5. e adimplebit. orig. f 11. 9. 7. si quid. g 1. 9. 7. tanta. Barthe. lib. 1. cap. 177. Ivo p. 2. cap. 74. & p. 1. cap. 312.

ad exarandum messem latoris praesentium pertexisti, & post exarationem eius, Missarum solennia celebrasti: post Missarum solennia etiam terminos possessionis illius eradicare minime timuisti. Quod factum quia poena debeat insequi, omnes qui audiunt, sciunt. Dubii autem de tanta hac perveritate fueramus, sed filius noster Cyriacus abbas a nobis requisitus, dum esset Caralis, ita se cognovisse perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, hortamur a, ut aliquando respicias miser senex, atque a tanta te levitate morum, & operum perveritate compescas b. Quando morti vicinior efficeris, tanto fieri sollicitior atque timidior debes. Et quidem poena sententia in te fuerat iaculanda: sed quia simplicitatem tuam cum senectute novimus, interim tacemus. Eos vero, quorum consilio haec egesti, in duobus mensibus excommunicatos esse decernimus: ita tamen, ut si quid eis intra duorum mensium spatium humanitus advenierit, benedictione viatici non priventur. Deinceps autem ab eorum consiliis cautus existe: te quoque sollicitudine custodi, ne si eis in malo discipulus fueris, quibus in bono magister esse debuisti, nec simplicitati tuae ulterius, nec senectuti parcamus.

7 pars. Vel percussore esse prohibetur, ne videlicet propriis manibus aliquem cadat.

C. XXV. ¶ Non licet Episcopo propriis manibus aliquem cadere.

Unde in Agathensi concilio legitur.

Non licet Episcopo manibus suis aliquem cadere. Hoc enim athenis a sacerdote esse debet.

¶ Agathensi] Hoc capitulum non habetur in Agathensi, quod extat. Burchardus & Ivo citant ex decretis Bonifacii Papa. Pontificis autem in novella Constit. 13, cap. 16. apud Iulianum antecessor. Non dissimilis etiam canon 22. Apostolorum, quem interpretatur Synodus Constantinopolitana, qua prima & secunda dicta est, cap. 9.

8 pars. Prohibetur etiam Episcopus turpi lucrifacere cupidus, ne aliquo inhonesto negotio vitibus, vel cetera sibi necessaria quarat. Quod generaliter de omnibus divini cultus mancipiis, id est, clericis & monachis intelligi oportet.

C. XXVI. ¶ Qui communerantur in clero, turpibus lucris non inferantur.

Unde in Chalcedonensi concilio, cap. 3. legitur.

Pervenit ad sanctam synodum, quia de iis, qui in clero communerantur, quidam propter turpis lucrifacere gratiam alienarum possessionum conductiones, & causas faculares suscipiunt; & a sacris quidem officiis se per desidia separant, ad domos autem secularium concurrunt, & substantiarum eorum gubernationes avaritia causa suscipiunt. Decrevit ergo sancta & magna synodus, neminem horum deinceps, hoc est, Episcopum, sive clericum, aut monachum conducere possessiones, aut miscere facularibus procurationibus; nisi forte, qui legibus ad minorum aetatem tutelae, sive curationes inexcusabiles attrahuntur, aut cui civitatis ipsius Episcopus ecclesiasticarum rerum commiserit gubernacula, & orphanorum, ac viduarum, quae indefensae sunt, & earum personarum, quae maxime ecclesiastico indigent adminiculo, propter timorem Dei. Si quis vero transgressus fuerit haec praeccepta, correctioni ecclesiasticae subiaceat.

DISTINCTIO LXXXVII

Viduis autem & orphanis ecclesia praesidium implorantibus Episcopi debent adesse: & contra improborum violentias, protectionis patrocinium eis negare non debent.

a al. hortamur, aliquando respice. b al. compescas. c Burch. lib. 1. c. 202. Ivo part. 3. c. 316. d Burch. lib. 2. c. 145. Ivo p. 6. c. 218. e al. secularium.

C. I. ¶ Implorantibus patrocinium Episcopi debent adesse.

Unde Gelasius Ceronio a & Petro Episcopo.

Licet omnibus de nobis sperantibus non debeamus in quantum possumus, nos negare; plus tamen viduarum & orphanorum causas, & impensius ducimus exequendas: quas tueri a nobis, vel ab omnibus divinis manifestata essent.

C. II. ¶ De eodem. Idem Anastasio Episcopo.

Defensionis propriae desolatio auxilio, & qui subdubius adesse b pro aetatis infirmitate non possunt exoratum pontificem decet subvenire: quia pupillae tuitionem etiam divinitas iussit impendi. Et ideo Marimo & Ianuario, clericali officio (qui se solatio paratum vel propinquorum assentent defuturos) auxilium nostra delegatione praestabis: ut adversus improbitatem adversariorum suorum protecti tuae executionis auctoritas noxia commenta non sentiant.

¶ Pupillis] In codicibus, propositi sequetur, & vidua quae voces expuncta sum, quia alijunt a plerisque retulisti. Et quia te cedunt ac sequuntur, ostendunt agi hic tantum de pupilla.

C. III. ¶ De eodem. Idem Leonio & Petro Episcopo.

Quisquis in negotiis suis nostri nominis intercedat sperat sibi remedia posse conferri, prona nos communit animositate praestare.

C. IV. ¶ De eodem. Idem Honorio Episcopo.

Divinae retributionis memor ad pontificalem contentiam non ambigas pertinere, egentium communitis piam sollicitudinem non negare.

C. V. ¶ Tuae ecclesiae, quos in sua defensione suscipit.

Idem Fortunato Episcopo.

Irreligiosum & profluum, & execrabile iudicamus, quisquam i. vel extraneos in sua tuitione suscipere non omni fide, & tota animi sui educaerit sanctum. Ac cum Olympius, diaconus dilectionis tuae, Felici Olympii suggeratur avunculus, eosque parvulos tuos vice susceperit nutriendos, ultra latrocinium effugamus, quod eos bonificulis d parentum (sicut asserit) reliquit extorres, alia retinendo, alia contra leges vendendo.

¶ Quisquam] In vulgatis codicibus sequitur vos, quos, quae in aliquot manuscriptis, & apud Ivo non habetur, quae sublata est. Non enim hic clericis cum laicis, sed extraneis sanguine iunctis comparat.

C. VI. ¶ Confugientes ad ecclesiam extrahere non licet.

Item ex concilio Arausiano I. cap. 3. & sequentibus.

Eos e, qui ad ecclesiam confugerint, trahi non oportere, sed loci sancti reverentia & intercessionem defendi. ¶ Si quis autem mancipia clericorum pro laicis mancipiis ad ecclesiam confugientibus creditur occupanda, per omnes ecclesias districtissima damnatio feriatur. ¶ In ecclesia quoque manumissos, & perditamentum ecclesiae commendatos, si quis in terram & obsequium, vel ad colonariam conditionem revocare tentaverit, animadversione ecclesiastica puniretur.

a al. Leonio. b al. prodesse. c Ivo part. 6. cap. 4. d Bonifacii. Rabanus pan. cap. 22. Burch. lib. 3. cap. 101. e Ivo part. 3. cap. 112. Ibidem, cap. 6. C. 7. Ivo p. 3. c. 114. & 145. f Pavorum. cap. 104. f coerebitur. orig. C. 11.